

Tõnis Erilaiu lehesaba | Kuidas meie sõnavarasse järsku tekkis „hõlmikpuu sündroom“

Kui läinud sajandi kaheksakümnendate aastate algupoolel tuli võimudele mõte murda toonane Lenini puiestee, praegune Rävalla puiestee läbi Süda tänava piirkonna välja Pärnu maanteele ja ehitada uue tänava serva ka [Estonia teatri](#) uus hoone, polnud enamik tallinlastest kuulnudki ei Süda tänavast ja veel vähem sellest, et seal kasvas hõlmikpuu. Mitte küll ainus nii kaugel põhjas, aga ikkagi üliharuldane ja pealegi looduskaitse all.

Üldse jäänuks läbimurde alla selles kvartalis 35 hoonet ja sadu puid – ka vähene säilinud osa omaaegse linna metsaülema Wilhelm Kühnerti sinna alates 1862. aastast rajatud aiast. Väidetavalt olla Kühnert oma aia Pärnu maantee poolse osa kujundanud Prantsuse parki meenutavas stiilis. Hõlmikpuu olevat ta kaasa toonud Saksimaalt ja päevikumärke järgi aretanud oksast, mille noppis Johann Wolfgang Goethe aiamaja juurest.

Suur osa aiast lõigati hiljem kruntideks ja ehitati maju täis. Aiast jäid vaid riismed ja selle omaaegset ilu ei mäletanud läinud sajandi kaheksakümnendail enam vanimadki tallinlased. Ka jäi kogu Süda tänava kvartal tallinlaste peamistest teedest kõrvale, suurt autoliiklustki seal polnud. Kuid loomulikult häiris suure magistraali rajamine kohalikke valguse ja rohelusega harjunud elanikke ja nad tõstsid protesti.

Algas elav vaidlus keskkonnakaitsjate ja [teatrisõprade](#) vahel. Siinkohal tuli teadajamate hulgas mängu üks oluline asi, millest laiemale avalikkusele ei räägitud. Parteiboss Karl Vainole tuli idee ehitada koos läbimurdega ka suurejooneline tribüün, millelt siis kommunistlik juhtnomenklatuur oleks saanud paraade ja meelevaldusi tervitada – need oleks juhitud tollase Võidu väljaku asemel sealtkaudu. Paljud püüdsid hõlmikpuud relvana kasutades esijoones just tribüüni ehitamist vältida. Üks [teater](#) ees või taga, kui Moskva raha kasutamata jääb, küll siis leiame ise. Ja miks peaks Estonia just Süda tänava kanti tehtama? Linnas on muidki esinduslikke ehitusplatse.

Vaidlus kestis, muutus järjest demagoogilisemaks ja kaldus lõpuks sinnapoole, et tegemata jäid nii läbimurre kui ka [teater](#).

ohtuleht.ee

Estonia teater
Teater

Aga leiti väljend „hõlmikpuu sündroom“, mis hakkas tähistama seda, kui hea ja kasulik asi või tegu aetakse nurja millegi ebaolulise ületähtsustamisega.

Kõrgest ja uhkest, 115aastasest hõlmikpuust olnuks muidugi kahju. Aga temanimeline sündroom ja võitlus eri osapoolte vahel pole kadunud ja valmistub panema põntsu nii Tartu Sükule kui ka Tallinna uuele trammiteele.